

Wat weten wij (nog) van Afghanistan?

Vijftien jaar nadat de Nederlandse missies in Afghanistan begonnen, werd gereflecteerd op de huidige stand van zaken en de (niet) geleerde lessen. Onder leiding van De Gelderlander journalist Eric Rutten Reijnen gingen Arnon Grunberg, Qader Shafiq, Sinan Can, Thomas Blom, Martijn Kitzen en Nathalie Righton in debat in de Steigerzaal van de Lindenberg.

Reijnen opende met de vraag: “*Waarom deze avond?*” Volgens Shafiq is het nodig om kritisch te reflecteren op de Nederlandse inspanningen in het land. Door de toestroom van Afghaanse vluchtelingen werden we getuige van de gevolgen van de onrust in het land, de onderliggende oorzaken bleven echter onaangetast. Afghanistan dreigt een vergeten land te worden. Terwijl er juist veel lessen te leren zijn.

Auteur Arnon Grunberg en Qader Shafiq, directeur van Bureau Wijland, zijn tweemaal samen naar Afghanistan afgereisd. Een filmverslag van beide reizen toonde, naast prachtige landschappen, de ontmoetingen die beide heren hadden met vele vriendelijke Afghanen. Shafiq probeerde tijdens de reis het land van zijn geboorte te bekijken door de ogen van Grunberg. Op zijn beurt zag Grunberg in Shafiq de tragedie van migranten. Gevangen tussen twee culturen, balancerend tussen Nijmegen en Kabul. Volgens Shafiq is Kabul niets anders dan een kerkhof van kinderdromen, een stad met een verleden maar geen toekomst. Gevraagd naar zijn mooiste moment beschreef Grunberg het bezoek aan de vallei waar de Russen werden verslagen. Dit leverde een bizarre melange van wreedheid en vriendelijkheid op.

De vraag naar de problemen waar Afghanistan voor staat, veranderde de toon van het gesprek. De vaak grappige anekdotes tussen twee reisgenoten werden ingewisseld voor een sombere reflectie op het hedendaagse Afghanistan. Volgens Grunberg hebben de decennia vol oorlog hun tol geëist, het land is verwoest en er is geen einde in zicht. De westerse interventie is faliekant mislukt. Volgens Shafiq heeft Nederland niet kunnen bieden wat het belooft. Hoop en wanhoop wisselen elkaar snel af in dit land van uitersten.

Sinan Can en Thomas Blom maakten recent een documentaire over de Nederlandse missie naar Afghanistan, waaruit zij fragmenten lieten zien. De beelden van een vervallen school stonden in schril contrast met de gedane beloftes van onderwijs. Volgens Blom zijn er valse verwachtingen gewekt. Het beeld werd geschetst dat de Nederlandse inzet heel Afghanistan zou redden. Volgens Can moet Nederland niet aan zulke missies beginnen. We stapten een black box binnen, zonder enig idee van wat we aantreffen. Volgens Martijn Kitzen, zelf Afghanistan-veteraan, heeft de missie weldegelijk zin gehad maar had het anders gemoeten. Het lokale perspectief had voorop gesteld moeten worden. De heren zijn het erover eens dat een duidelijk plan ontbrak. Onafhankelijk onderzoek naar de uitkomsten van de missie is dan ook noodzakelijk.

Nathalie Righton woonde als vaste correspondentente voor de Volkskrant drie jaar in Kabul. In haar slotwoord sloot zij zich aan bij de noodzaak van onderzoek. De betrokkenheid vanuit Nederland is groot, dat bewijst een volle zaal in de Nijmeegse Lindenberg. De problemen beperken zich niet tot Afghanistan, ze worden elders in de regio ervaren en reiken zelfs tot in Nederland. Door ze in Afghanistan de kop in te drukken, komen ze ergens anders weer boven. Hoeveel legers we ook sturen, het probleem blijft bestaan. Volgens Righton ligt een belangrijk deel van de oplossing in onderwijs. Men zal tot inzicht moeten komen dat religieus fanatisme slachtoffers maakt.

Een kritische reflectie op ons handelen in Afghanistan ontbreekt. Alvorens Nederland andere interventies onderneemt, is het van belang dat er geëvalueerd wordt, en dat wij ons niet verschuilen achter de dijken. Tot slot stelde Shafiq dat, ondanks de pijn die die oplevert, reflecteren noodzakelijk blijft. *“Want als je weet waar je vandaan komt, weet je waar je heen gaat.”*

- Mark Nijland